

د بدر منبر وفات

د قام، ثقافت او فلمي صنعت زيان

اکبر هوتي اېډوکیټ

يو خوا کۀ دا وخت وطن د بارودو په ډېري پروت دے او هر خوا ويني توښېږي، امن تالا ترغه دے نو بل خوا د وطن اهم اهم سياسي ادبي او ثقافتي وگړي هم جدا کېږي او هاغه وگړي چې د خپلو صلاحيتونو په بنياد ئې د قام سترگې وچتې کړې دي، په دې کښې د پښتو نامتو اداکار نرېوال شهرت لرونکے بدر منبر هم د يادونې وړ دے.

بدر منبر د فالج د رنځ له کبله د تېرو څلور کالو راهسې بيمار ؤ او اخر په 11 اکتوبر 2008 د زړۀ د دورې له کبله ئې دا دنيا د همپشه همپشه دپاره پرېښوده او په اقبال ټاؤن لاهور کښې خاورو ته وسپارلے شو.

بدر منبر په 1942 کښې په شاگرام سوات کښې د مولوي ياقوت خان کره پيدا شو، په ماشومتوب کښې ئې پلار دې د سر ډېرو چارسده يوه مدرسه کښې د ديني علومو د زدکړې دپاره داخل کړو خو دغلته ئې زړۀ ونۀ لگېدو او کراچي ته وتښتېدو، په کراچي کښې ئې محنت مزدوري کوله، د رکشي ډرائيور هم پاتي شوۀ، دغه وخت د فلمونو

جوړولو مرکز کراچي وۀ او د اردو فلمونو ښۀ دور ؤ.

د بدر منبر شکل صورت ډېر ښۀ ؤ نو په 1966 کښې دوي په اردو فلمونو کښې کار شروع کړو. دا هم وئيلے شي چې دې د مشهور اداکار وحيد مراد سره ملازمت کولو او بيا د هغه په مدد دۀ د لائټ مېن په حېث کار شروع کړو خو په بدر منبر د قسمت ښاپېرۍ هغه وخت مهربانه شوه چې کله ډائريکټر عزيز تبسم د پاکستان د تاريخ اولنۀ پښتو فلم "يوسف خان شېربانو" چې يو ريکارډ ساز فلم ثابت شو، په دې فلم کښې بدر منبر د خپلې بهترينې

رات کي" د بدرمنبر يواځينے فلم وچي په يو وخت په دوو ژبو پښتو او اردو کښي چلېدو.

بدرمنبر په صحيح معنو کښي د پښتونخوا د لپ کمار و. د بدر منبر دا اعزاز د پښتون دپاره د فخر او وياړ خبره ده چې د هغه نوم د گڼيز بک آف ورلډ ريکارډ دپاره منتخب شوه دے.

بدرمنبر ته دا اعزاز هم حاصل دے چې هغه د اردو او پنجابي ژبي مېرمنې اداکاري پښتو فلمونو کښي معرفي کړي. د بدر منبر د ژوند اخرنې فلم "لېونے" و، اوس اوس حکومت د بدرمنبر د صلاحيتونو په اعتراف کښي هغه له د پرائيډ آف پرفارمنس اوارډ ورکولو خو هغه د هغې اعزاز نه مخکښي خاورو ته وسپارلے شو.

بدر منبر نه دوه بيبياني، څلور ځامن اسد منبر او عدنان منبر، دلبر منبر او څلور لوڼه پاتې شوي. د بدرمنبر په تلين نه يواځي چې پښتو فلمي صنعت ته لوءے زيان ورسېدو بلکې پښتانه په قامي توگه هم د زيان سره مخ شو، ځکه چې د بدرمنبر غونډي با صلاحيته فنکارانو د قام او وطن نوم ساتلے دے. د گڼيز بک آف ورلډ ريکارډ دپاره د هغه نامزدگي د ټول قام نمائندگي ده او دغه اصل خدمت دے چې د يو وگړي په کردار ټول قام ياد شي.

بدرمنبر په يو داسې وخت کښي په فلمي دنيا کښي قدم کېښودو چې د پښتو فلمونو رواج نه و او که ډاټرېکټر عزيز تبسم نه وے او بدر منبر نه وے نو کېدے شي چې پښتو فلمي صنعت وجود کښي نه وے راغلے او دا د بدرمنبر برکت و چې دغه وخت ئې د "يوسف خان او شېربانو"، "دهقان"، "اوربل"،

اداڪاري په بنياد خپل يو حيثيت جوړ کړو او خپل ځان ئې د فلم انډسټري يو ضرورت وگرځولو. په دې فلم کښي د پښتو مشهوره اداڪاره ياسمين خان د ده هېروئين وه چې بيا وروستو د بدرمنبر او ياسمين خان يوه مشهوره فلمي جوړه وگرځېده.

د ياسمين خان نه علاوه بدرمنبر د مسرت شاهين، سنيتا خان، سبا شاهين، زمر، شهناز سره هم يو ځائے کار کړے دے. د پښتو نه علاوه بدرمنبر د اردو مشهور فلمونو کښي هم کار کړے دے چې پکښي "برف گرتي هے"، "دل والے"، "روشنی"، "دشمني"، "چيخ"، "دو چور"، "ډاکو" او "جان کي بازی" د يادولو وړ دي.

د اردو او پښتو سره سره ئې په پنجابي فلمونو کښي هم د خپلو صلاحيتونو مظاهره کړې ده. د کمال خبره دا ده چې بدرمنبر د انگرېزي ژبي په يو فلم کښي هم کار کړے دے خو د هغه ريکارډ پوره راقم ته په گوتو نه دے راغلے. په خپل 33 کاله دور کښي بدرمنبر قريبا په 750 فلمونو کښي اداڪاري کړې ده.

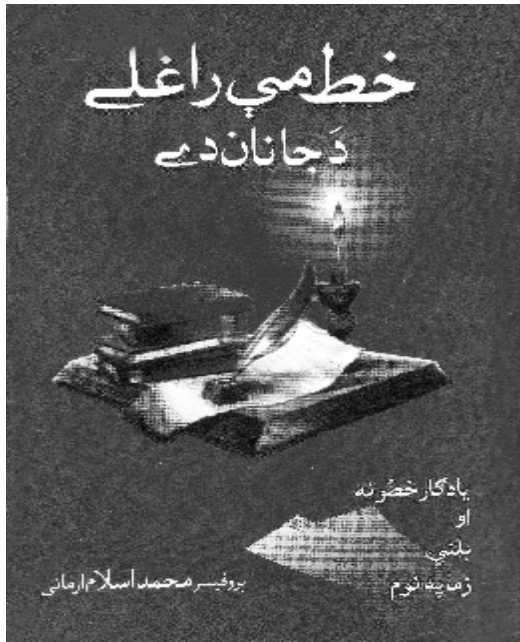

د اداڪاري نه علاوه هغه قريبا په 20 فلمونو کښي پروډيوسر هم پاتې شوه دے. "دلهن ايک

حکومت له هم پکار دي چې په سرکاري سطح د خپلو ملي اتلانو، مبارزينو او خپلو ملي فنکارانو، سندرغاړو او لوبغاړو ورځې په سرکاري سطح ولمانځي.

په سرکاري سطح د بدرمنبر مزار جوړول پکار دي، يواځې د بدرمنبر نه بلکې د هاغه ټولو اديبانو، فنکارانو، شاعرانو او سندرغاړو چې اوس زمونږ ترمنځه نشته، ځکه چې دا د قام سرمايه ده او د قام سرمايه په عزت سره ساتل قام په عزت سره ساتل دي او که داسې ونه شي نو دا به د پښتون قام ډېره بدقسمتي وي.

* * *

د پروفیسر محمد اسلام ارمانی کتاب "خط مي راغلي د جانان دے" مارکېټ ته راوړسېدو.

ديدن"، "مېرني ورور"، "د دشمن کلي"، "سري لمبي"، "جوار گري"، "گني کپ" او داسې نور د ننه معيار پښتو فلمونه وکړل او د خلقو توجه ئې پښتو فلمونو پله راواړوله. د دغې دوه گټې وې يو خو په اقتصادي توگه گټه پښتنو ته راتله او بله د پښتو ژبې او کلتور خدمت کېدو، دا هاغه وخت ؤ چې دا فلمونه به خلقو د عبرت دپاره کتل او لوتې سبق به ئې ترې اخستلو.

د بدرمنبر اداکاري د حقيقت سره بالکل نژدې وه او دا د هغه کمال ؤ چې د خپلې ژوندۍ اداکاري له کبله ئې په زرگونو مئينان پېدا کړي وو، بلکې د هغه په نوم ئې فېلډرېشن هم جوړ کړې دے. بدرمنبر د پښتو داسې يواځينې اداکار دے چې د هغه د نوم نه واره ماشومان هم خبر دي بلکې د نورو ژبو خلق هم بدرمنبر پېژني.

بدرمنبر صرف يو اداکار نه ؤ بلکې هغه يو سماجي کارکن هم ؤ او د خبر نښگري په کارونو کې ئې حصه اخستله.

د شوکت خانم مېموريل هسپتال په چنده مهم کېښې د ټولو نه اهم کردار هم د دې شخصيت ؤ. دا د پښتون قام خوش بختي وه چې داسې قسمه فنکاران ئې پېدا کړي دي چې هم د دوي په قابليت د دې قام شناخت او پېژندگلو جوړه وه.

اوس خو بدرمنبر زمونږ ترمنځه نشته خو د هغه کردارونه يادونه مونږ سره شته او پکار ده چې پښتون قام د خپلو ملي اتلانو، مبارزينو سره سره خپل قامي فنکاران، سندرغاړي، لوبغاړي ياد ساتي. د دوي د زېږېدنې او تلين نېټې نمانځي ځکه چې دا د ژوندو قامونو نخبې دي. په دې لړ کېښې